

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи магістра **Попрозмана Іллі Ігоровича**
на тему: **Суспільно-географічні аспекти старіння населення в країнах
Європейського Союзу**
Науковий керівник: **д.геогр.н., проф. Сегіда К.Ю.**

Актуальність дослідження. Актуальною темою демографії в XXI столітті виступає процес старіння населення. З кожним роком старіння набирає обертів, зростає чисельність населення похилого віку та скорочується народжуваність. Серед молодих родин, кількість дітей у більшості випадків не перевищує однієї дитини, в той час як вікова категорія людей у старшому віці підвищуються. Наведений демографічний процес більш характерний для країн Європейського Союзу та України. Проте, більшість країн світу стикаються з активним зростанням показника старіння населення, тому дана тема є актуальною й знаходиться в центрі уваги у науковців. На старіння населення вплинули такі фактори як підвищення якості медичних послуг, зміни способу життя у молодих сім'ях, зростання тривалості життя та скорочення народжуваності. Даний процес має велику кількість проблем та наслідків, що потребують значні нововведення в демографічній політиці. Демографічні зміни у віковій структурі несуть за собою ще й економічні та соціальні проблеми; несприятливі наслідки, які наразі вже охоплюють ринок праці, цінову політику, послуги, сферу охорони здоров'я і пенсійну систему; скорочується частка людей працездатного віку, що призводить до зростання навантаження на наведену вище категорію населення і уповільнення економічного зростання держави. Наведена проблема найчастіше прослідковується в розвинених країнах, у яких надання медичних послуг на вищому рівні, смертність набагато нижче та зростає показник середнього віку нації. Цінова політика на послуги в розвинених країнах вища, особливо помітні ціни на товари, які необхідні задля повноцінного виховання дитини та надання їй необхідної якості життя. Більшість майбутніх батьків, розуміючи дану цінову тенденцію XXI століття, прагнуть зробити кар'єру та досягти певних «вершин», тому жінки витрачають на досягнення цілей значну часту часу. В результаті зростає частка жінок, які народжують в більш пізньому віці. Через зменшення коефіцієнта народжуваності, чисельність населення в багатьох країнах буде сильно скорочуватись. Саме тому демографічне навантаження населення, де перевищує частка людей похилого віку є загрозою для всіх держав, які не тільки значно розвинуті, а й для тих, що розвиваються.

Об'єктом теми старіння населення в країнах Європейського Союзу виступає сам процес збільшення середнього віку населення та зростання частки людей похилого віку у демографічній структурі країн ЄС. Старіння населення чинить значний вплив на населення і потребує великої кількості уваги зі сторони органів управління. Старіння населення вимагає розробки нових стратегій у сферах охорони здоров'я, працевлаштування, житлового будівництва, освіти та соціальної інтеграції. Об'єкт старіння населення в країнах ЄС важливий для вивчення та розуміння впливу демографічних змін на суспільство, економіку та соціальні аспекти життя людей, а також задля розробки ефективних стратегій управління цими викликами.

Об'єкт дослідження – старіння населення як суспільний процес

Предмет – просторово-часові особливості старіння населення в країнах Європейського Союзу.

Мета кваліфікаційної роботи магістра – встановлення структурно-динамічних та просторово-часових особливостей старіння населення в країнах Європейського Союзу.

Завдання:

- Розкрити теоретичні та методичні основи дослідження старіння населення, у тому числі поняттєво-термінологічний апарат дослідження, види, критерії та градації старіння населення, причини та наслідки старіння населення, методи та методика дослідження старіння населення;

- охарактеризувати старіння населення в країнах Європейського Союзу, подати демографічна характеристика країн ЄС як передумова та наслідок старіння населення, розглянути природний рух населення та статеві-вікова структура населення;

- встановити суспільно-географічні особливості старіння населення в країнах Європейського Союзу, виконати групування країн Європейського Союзу за рівнем старіння й темпом старіння, визначати економічні та соціальні наслідки старіння населення за групами країн. Заходи демографічної політики, розглянути особливості старіння населення з огляду на євроінтеграцію.

Методи дослідження: статистичний, графічний, картографічний, подовжнього й поперечного аналізу, стандартизації демографічних коефіцієнтів, математичного моделювання, демографічної статистики, демографічного прогнозування.

Джерела інформації. В цій роботі було використано монографії, навчальні посібники та наукові матеріали, зарубіжні наукові видання, статистичні дані, словники демографічної тематики, підручники й довідники.

Апробація результатів дослідження здійснювалося на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема на Міжнародній науково-практичній конференції «Реґіон – 2023: суспільно-географічні аспекти» (м. Харків, 20 квітня 2023 р.) представлена теза на тему «Вимушені міграції українців в Італію під час війни», міжнародній науково-практичній конференції «Реґіон-2022: стратегія оптимального розвитку» (м. Харків, 24 листопада 2022 р.) представлено тезу за темою «Defense policy and national security of two powerful organizations – the US and the EU», міжнародній науково-практичній конференції «Наука, освіта, технології і суспільство: тенденції, виклики, перспективи» (м. Житомир, 12 листопада 2022 р.) представлено тезу «Рівень безробіття серед населення Європи: причини, особливості та наслідки», міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток науки в умовах пандемії» (м. Чернівці, 8 травня 2020 р.) представлено тезу за темою «До питання поширення COVID-19 у світі»

Структура роботи: кваліфікаційна робота магістра викладена на 79 сторінках, складається зі вступу, трьох розділів, висновку, графічних зображень (13 рисунків та 5 таблиць) списку використаних джерел (55 позицій), додатків.

Ключові слова: демографія, рівень старіння населення, темп старіння населення, статеві-вікова структура, природний приріст, народжуваність, смертність, міграція, тривалість життя, середній вік населення